

ФОНДАЦИЈА ЃОРЃИ МАРЈАНОВИЌ

Младинското учество и демократскиот интегритет

Анализа на ставовите, искуствата и
потребите за граѓанска акција

Анкетата е спроведена од
Фондацијата „Ѓорѓи Марјановиќ“

СЕПТЕМВРИ 2026

43 анкетирани лица • Наративна анализа со графички прикази

Вовед

Анкетата за младинско учество, интегритет и граѓанска акција ги разгледува проблемите што ги препознаваат испитаниците, нивното искуство со граѓанско учество и условите што би им помогнале поактивно да се вклучат во заедницата. Оваа самостојна анализа ги поврзува нивните ставови, искуства и образовни потреби за да придонесе кон подобро разбирање на можностите и пречките за младинско дејствување.

Резултатите укажуваат дека главниот предизвик кај анкетираниите лица не е првенствено недостатокот на свест за општествените проблеми, туку **јазот меѓу нивното препознавање и способноста за конкретно дејствување**. Додека 86,0% се согласуваат дека можат да препознаат корупција и судир на интереси, само 25,6% се согласуваат дека ги познаваат механизмите за учество во одлучувањето. Оваа разлика во самопроценките ја нагласува потребата свесноста да се преточи во практични знаења и вештини, поддржани со јасни можности за вклучување и со институции што ги разгледуваат младинските предлози. Разликата меѓу свесноста и дејствувањето заслужува внимание и при истражувањето на младинското учество и во јавната расправа за неговото унапредување.

Клучни наоди

Показател	Одговори	Удел
Се согласуваат дека препознаваат корупција и судир на интереси	37 од 43	86,0%
Се согласуваат дека знаат механизми за учество во одлучувањето	11 од 43	25,6%
Стравуваат од политизација или партиско етикетање	22 од 43	51,2%
Избрале консултација од општина или национална институција	7 од 43	16,3%
Ги избираат практичните работилници како корисна активност	27 од 43	62,8%

Овие резултати се однесуваат на 43 анкетирани лица. Тие се основа за планирање и понатамошно истражување, а не проценка за ставовите на сите млади во Северна Македонија.

Методологија и профил на примерокот

Анализата опфаќа 43 записи со временски ознаки од 9 до 13 септември 2026 година, содржани во доставената работна книга. Ова е периодот на опфатените одговори, а не потврда дека прибирањето податоци завршило. Анкетата е анонимна, а резултатите се прикажуваат збирно.

Примерокот е мал и самоизбран. Во него доминираат жени, студенти и лица што наведуваат Скопје или скопски општини и населби. Поради ваквата структура, резултатите не се национално репрезентативни. Не се пресметува маргина на грешка и не се прават статистички споредби меѓу малите демографски подгрупи.

Карактеристика	Категорија	Број	Удел
Возраст	18–21 година	15	34,9%
	22–25 години	24	55,8%
	26–29 години	3	7,0%
	Над 29 години	1	2,3%
Пол	Женски	32	74,4%
	Машки	10	23,3%
	Без изјаснување	1	2,3%
Статус	Студент/ка	24	55,8%
	Вработен/а	15	34,9%
	Средношколец/ка	3	7,0%
	Невработен/а	1	2,3%

Како се читаат резултатите

Сите проценти користат основа од 43 испитаници, вклучително и едно лице над 29 години, за доследност со изворната анализа. Кај прашањата со повеќекратен избор, едно лице може да биде застапено во повеќе категории. Затоа збирот на процентите може да надмине 100%. Процентите се заокружени на една децимала.

Кај скалата на согласување, оценките 1 и 2 означуваат несогласување, 3 неутрален став, а 4 и 5 согласување. Овие одговори мерат самопроценка, а не објективно тестирано знаење. Отворените одговори се разгледуваат тематски, без доделување проценти на темите. Изјавата во колона G е изземена од интерпретацијата поради нецелосно означување.

Проблемите што ги препознаваат испитаниците

Корупцијата и користењето лични врски се најчесто избраниот проблем, наведен од 30 лица (69,8%). Следуваат партизацијата и политичката поларизација со 27 одговори (62,8%) и слабото владеење на правото со 20 (46,5%). Ова ја поставува темата на интегритетот меѓу највидливите грижи во примерокот.

Графикон 1. Застапеност на проблемите во одговорите

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Повеќекратен избор. Процентите се од сите 43 испитаници и не се собираат до 100%.

Недовербата во институциите и иселувањето на младите имаат по 19 одговори (44,2%). Исклученоста од одлучувањето и невработеноста се избрани од по 14 лица (32,6%). Резултатите ја поврзуваат потребата за граѓанско учество со пошироки институционални и животни услови, без да докажуваат причинска врска меѓу нив.

Иако прашањето бара три најголеми проблеми, 12 лица избрале повеќе од три од десетте прикажани категории. Наодите затоа се читаат како зачестеност на избор, а не како строго рангирани три приоритети. Дополнително, по еден одговор спомнува недоволно образование и општа нефункционалност. Овие дополнувања не се вклучени во десетте категории на графиконот.

Самопроценето знаење и верба во влијанието

Вкупно 37 испитаници (86,0%) се согласуваат дека можат да препознаат корупција и судир на интереси. Само 11 (25,6%) се согласуваат дека знаат кои механизми можат да ги користат за учество во одлучувањето. Разликата изнесува 60,5 процентни поени и укажува на различна сигурност во препознавањето проблеми и во постапувањето по нив.

Графикон 2. Согласување со изјавите за знаење и влијание

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. N = 43 за секоја изјава. Формулациите во графиконот се скратени без промена на значењето.

За механизмите за учество, 15 лица (34,9%) изразуваат несогласување, а 17 (39,5%) остануваат неутрални. Неутралниот одговор не треба автоматски да се изедначува со незнаење. Сепак, малиот удел на позитивните самопроценки укажува дека познавањето на конкретните постапки заслужува дополнително истражување преку практични задачи.

Познавањето на постапката за пристап до информации од јавен карактер е повисоко: 20 лица (46,5%) се согласуваат дека знаат како да поднесат барање, 14 (32,6%) не се согласуваат, а 9 (20,9%) се неутрални. Ова сугерира потреба од различни нивоа на поддршка, наместо претпоставка дека сите испитаници располагаат со исто знаење.

По 21 лице (48,8%) верува дека младите можат да влијаат врз институционалните одлуки и дека личното учество може да придонесе за промена. Несогласувањето е повисоко за влијанието врз институциите, 30,2%, отколку за личниот придонес, 18,6%. Разликата е описна и не претставува доказ за статистички значајна разлика.

Искуство со граѓанско учество

Гласањето е најраспространетата пријавена активност во последните 12 месеци: го избрале 34 лица (79,1%). Во волонтерска или локална иницијатива учествувале 20 (46,5%), а дел од младинска или граѓанска организација биле 15 лица (34,9%). Примерокот, според тоа, вклучува значителен број лица со претходно граѓанско искуство.

Графикон 3. Пријавено учество во последните 12 месеци

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Повеќекратен избор. Процентите се од сите 43 испитаници и не се собираат до 100%.

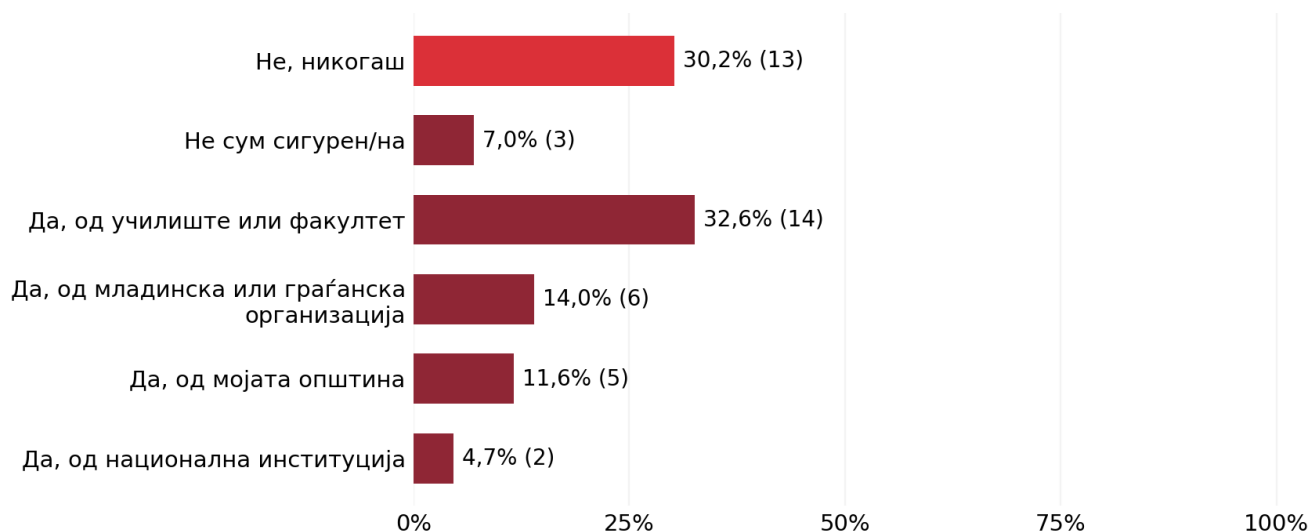
Контакт со општина, министерство или друга институција пријавуваат 13 лица (30,2%), додека конкретен предлог, барање или претставка поднеле 4 (9,3%). Учество на јавна расправа или консултација наведуваат 10 лица (23,3%). Овие разлики покажуваат дека формалното поднесување иницијатива е поретко застапено од контактот со институција, но не откриваат зошто.

Според изворната анализа, 28 лица (65,1%) имаат барем една наведена активност надвор од гласањето. Три лица (7,0%) избрале дека не учествувале во ниту една од наведените активности. Овој профил е важен при читањето на образовните потреби и интереси: податоците подобро ги опишуваат достапните анкетирани лица отколку младите што воопшто не се вклучуваат во вакви истражувања.

Консултирање и институционална отвореност

На прашањето дали некогаш биле консултирани за прашања што ги засегаат младите, 14 лица (32,6%) избрале училиште или факултет, а 6 (14,0%) младинска или граѓанска организација. Општината е избрана од 5 лица (11,6%), а национална институција од 2 (4,7%).

Графикон 4. Пријавени извори на консултирање

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Шесте категории во доставените записи се собираат до 43 одговори. Прикажана е забележаната категорија по лице.

Вкупно 7 од 43 лица (16,3%) навеле општина или национална институција. Овој показател се однесува конкретно на тие две категории. Не треба да се претставува како удел на сите што имале какво било искуство со јавниот сектор, бидејќи училиштата и факултетите се одделно понудена категорија.

Тринаесет лица (30,2%) навеле дека никогаш не биле консултирани, а 3 (7,0%) не се сигурни. Самото прашање не го мери квалитетот на консултирањето, дали предлогот бил разгледан или дали институцијата дала повратен одговор. Затоа зачестеноста на консултациите не може да се изедначи со реално влијание врз одлуките.

Значење за младинското учество

Ниско застапениот избор на општински и национални консултации, заедно со интересот за средби со институции, укажува на потреба од подостапни и следливи можности за контакт. За младите е важно да знаат каде се доставува конкретен предлог, кој е надлежен да го разгледа и како се следи постапувањето по него. Дали таквото искуство ја подобрува довербата треба дополнително да се истражи.

Пречки за поактивно учество

Стравот од политизација или партиско етикетирање е најчесто избраната бариера, со 22 одговори (51,2%). Непосредно потоа следува неверувањето дека институциите ќе го слушнат испитаникот, со 21 одговор (48,8%). Наодите ја нагласуваат важноста на непартиска средина и сериозно институционално разгледување на младинските предлози.

Графикон 5. Бариери за поактивно учество во заедницата

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Повеќекратен избор. Процентите се од сите 43 испитаници и не се собираат до 100%.

Недостиг од информации за можностите наведуваат 16 лица (37,2%), а 13 (30,2%) не знаат како и каде да се вклучат. Петнаесет лица (34,9%) сметаат дека нивното учество нема да предизвика промена. Анкетата не покажува дали овие пречки се причина или последица на претходно негативно искуство, ниту дозволува нивните удели да се собираат како различни групи лица.

Недостигот од време, менторство и финансиски или транспортни можности е поретко избран. Тоа не значи дека овие услови се неважни за младите што не биле опфатени. Само 2 лица (4,7%) наведуваат незаинтересираност, но од самоизбран примерок не може да се заклучи дека незаинтересираноста е ретка меѓу сите млади.

Теми за учење и посакувани активности

Интегритетот и спречувањето корупција се најчесто избраната тема за учење, со 22 одговори (51,2%). Следуваат владеењето на правото со 17 (39,5%) и јавното говорење и дебатата со 16 (37,2%). Интересот опфаќа и познавање на институциите и способности за јавно застапување.

Графикон 6. Посакувани теми за учење

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Повеќекратен избор. Процентите се од сите 43 испитаници и не се собираат до 100%.

Демократијата и функционирањето на институциите, како и медиумската писменост, ги избрале по 15 лица (34,9%). Следуваат младинското учество во политиките со 14 (32,6%) и комуникацијата со институциите со 13 (30,2%). Пристапот до јавни информации и развивањето иницијативи имаат по 11 одговори (25,6%), а јавните буџети и услуги 10 (23,3%). Дополнително, едно лице ја наведува науката.

Понискиот избор на некоја тема не значи дека таа е помалку важна за практичното учество. На пример, пристапот до информации може да биде алатка за испитување на проблем поврзан со интегритетот. Образовните интереси затоа треба да се читаат заедно со пријавеното познавање на постапките и со искуството на испитаниците.

Практично учење и посакувани активности

Практичните работилници ги избрале 27 лица (62,8%), а работата на реални локални проблеми 24 (55,8%). Средби со институции и експерти посакуваат 21 (48,8%), а посети на институции 19 лица (44,2%). Овие избори укажуваат на интерес за применливо учење и директна комуникација со релевантни соговорници.

Графикон 7. Активности што испитаниците ги сметаат за корисни

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Повеќекратен избор. Процентите се од сите 43 испитаници и не се собираат до 100%.

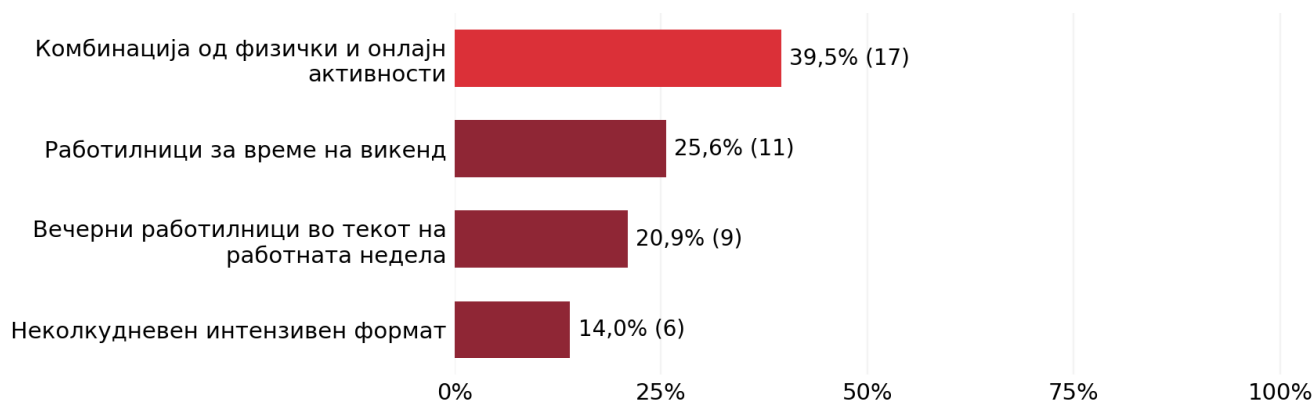
Менторството и финансиската и стручната поддршка за иницијатива имаат по 13 одговори (30,2%). Развивање сопствена иницијатива избрале 10 лица (23,3%). Разликата во однос на интересот за работа на реални проблеми е причина да се понуди постепено вклучување, со поддршка при преземање самостојна одговорност, а не да се претпостави дека сите се подготвени веднаш да водат иницијатива.

Применливост на знаењето

Заедничка карактеристика на најчесто избраните активности е можноста знаењето да се употреби во конкретна ситуација. Сепак, изборот на посакувана активност сам по себе не покажува подготвеност за нејзино преземање, ниту гарантира подоцнежното учество. Резултатите се показатели за изразени потреби и интереси во опфатената група.

Формат и пораки од отворените одговори

Графикон 8. Формат што најмногу им одговара на испитаниците

Извор: Анкета, лист „Анализа“, проверено со изворните одговори. Еден забележан избор по лице. N = 43. Називите на форматите се описно преформулирани.

Комбинацијата од физички и онлајн активности е најчесто избрана со 17 одговори (39,5%), но нема мнозинска поддршка. Викендите ги избрале 11 лица (25,6%), вечерните термини 9 (20,9%), а неколкудневниот интензивен формат 6 (14,0%). Распределбата укажува на различни временски и организациски преференции, без еден формат што им одговара на повеќето испитаници.

Локални проблеми и практична применливост

Отворените одговори опфаќаат отпад и хигиена, улични кучиња, инфраструктура, јавен превоз, зеленило и градење, како и простори и содржини за млади. Се спомнуваат и вработувањето, образованието, корупцијата и планирањето и трошењето на општинските средства за младите. Овие примери се можни почетни теми за локални иницијативи, без да претставуваат утврдена ранг-листа.

Испитаниците што даваат содржински предлози бараат применливо знаење, помош при конкретни постапки и решенија што може да се достават до надлежна институција. Се појавува и потреба од менторски повратни насоки и континуитет во граѓанските активности. Тежиштето е на можноста стекнатото знаење да се употреби во заедницата.

Различни искуства и достапност

Еден одговор опишува позитивно искуство со локално слушање на младинскиот глас. Тој е важен потсетник дека искуствата не се еднообразни и не ги поткрепуваат апсолутните тврдења дека институциите никогаш не ги слушаат младите. Други одговори нагласуваат достапност за сите, охрабрување и вмрежување.

Дел од внесовите содржат само интерпункција или одговори како „не знам“. Тие не се третираат како тематски докази. Темите се парафразирани и не се поврзуваат со демографски профили, за да се зачува анонимноста.

Насоки за унапредување на младинското учество

Следните насоки произлегуваат од наодите и се релевантни за јавните институции, образовните установи, граѓанските организации и младите. Нивната применливост зависи од локалните услови и треба да се проверува во практика.

Подостапни информации за граѓанско дејствување

Јавните институции и организациите што работат со млади можат да ја подобрат достапноста на јасни упатства за надлежности, поднесување предлози и следење на постапките. Практичните примери би помогнале општата информираност да се поврзе со конкретни чекори. Оваа насока одговара на нискиот удел на лицата што се сигурни дека ги познаваат механизмите за учество.

Поддршка за конкретни локални иницијативи

Интересот за реални локални проблеми укажува на значењето на можностите младите да прибираат податоци, да разговараат со засегнати лица и да формулираат предлози. Достапното менторство може да го олесни овој процес. Поддршката треба да ја почитува самостојноста на младите и различното ниво на нивното претходно искуство.

Разбирливо и следливо институционално постапување

Институциите можат да обезбедат јасни контактни точки и информации за постапувањето по младинските предлози. Потврда за прием, образложен одговор и објаснување на следните чекори овозможуваат следење на процесот. Присуството на институционален претставник на настан само по себе не покажува дека некој предлог е разгледан.

Непартиска средина и еднаква достапност

Можностите за младинско учество треба да бидат отворени за различни ставови и заштитени од партиска промоција и етикетање. Особено внимание заслужуваат лицата надвор од постојните младински мрежи, различните места на живеење и младите со помалку искуство. Потребите за превоз, финансиска достапност и соодветни термини треба да се испитуваат директно, бидејќи овој примерок не ја опфаќа целосно нивната важност.

Понатамошно истражување на учеството и влијанието

Идните истражувања треба да ги разграничат самопроценетото знаење, практичното познавање на постапките, преземените активности и добиените институционални одговори. Следењето низ подолг период може да покаже кои услови се поврзани со континуирано учество. Поголем и поразновиден примерок би овозможил подобро разбирање на разликите меѓу групите млади.

Заклучок и изворна основа

Главната порака на анкетата е дека кај опфатената група проблемот не е првенствено недостатокот на свест, туку **јазот меѓу свесноста за проблемите и способноста да се дејствува за нивно решавање**. Високото самопроценето препознавање на корупцијата е придружено со послабо познавање на механизмите за учество, страв од партиско етикетирање и сомнеж дека институциите ќе ги слушнат младите. Оттука, поддршката треба да ја поврзе информираноста со практични вештини, достапни постапки и можност за добивање институционален одговор. Практичната способност за учество се согледува и во тоа дали младите можат да формулираат предлог, да го достават до надлежна институција и да го следат постапувањето по него.

Наодите укажуваат дека интегритетот, практичното познавање на постапките и институционалната отвореност треба да се разгледуваат заедно. Можноста младите да подготват и достават предлог, да добијат одговор и да го следат постапувањето е важен предмет за понатамошно истражување. Анкетата ги посочува овие потреби, но сама по себе не докажува кои мерки ќе доведат до поголемо влијание или доверба.

За јавна комуникација, најточната порака е дека анкетираниите лица покажуваат подготвеност за учење и дејствување, додека нивните одговори посочуваат потреба од јасни можности за вклучување, непартиска средина и видлива институционална реакција. Понатамошното истражување треба да го прошири опфатот и да ги вклучи искуствата на младите што поретко учествуваат во граѓански активности.

Напомена за понатамошна употреба

При цитирање на процентите треба да се наведе дека се однесуваат на 43 анкетирани лица и на одговорите опфатени во септември 2026 година. Нови одговори во анкетата ќе бараат повторна пресметка. Во анализата е задржано и едно лице над 29 години, па при споредба со други истражувања треба да се земе предвид различниот возрасен опфат.